

Югозападен университет „Неофит Рилски“

СТАНОВИЩЕ

от доц д-р Илия Недин

за дисертационния труд на Щерьо Атанасов Щерев

на тема:

**„Бежанците от Егейска Македония и техните наследници –
етнологички аспекти“**

за присъждане на научна и образователна степен „Доктор“, област на
висше образование – 2. Хуманитарни науки, професионално направление – 2.1
Филология, специалност – Фолклористика и етнология

Дисертационният труд на Щерьо Атанасов Щерев „Бежанците от
Егейска Македония и техните наследници – етнологички аспекти“ е в обем от
237 страници и се състои от увод, четири глави, заключение и резюме на
английски език. Библиографията включва 214 източника, използвани са
архивни материали, интернет източници и теренни записи, проведени през
периода 2019/2020 година.

Като студент в бакалавърската програма „Английски език и етнология“
и след това в магистърската програма „Английски език и антропология на
Югоизточна Европа“ Щерьо Щерев участва в почти всички студентски
теренни етнологички изследвания, организирани от Катедрата, така че вече

беше придобил необходимия опит за провеждане на самостоятелна работа на терен по време на докторантурата си.

Темата на дисертацията беше естествено избрана според региона, в който е ситуиран Югозападният университет - Пиринския дял на историко-географската област Македония, а и самият той, както и аз като негов научен ръководител, сме потомци на преселници бежанци от Егейска Македония. Това беше една първа и немаловажна предпоставка за успешната по-нататъшна работа на дисертанта. Емпричният теренен материал, с отделни изключения, е събиран основно в района на град Гоце Делчев. Причините са две: първо, необходимите ограничения в обема на дисертацията, и второ, моята работа в този регион през годините.

Уводът спазва необходимите стандарти за дисертационен труд, очертани са основните рамки на изследването, формулирана е основната цел на дисертацията: „представянето на спомена за преселението, присъстващ в съзнанието на потомците на бежанците от Егейска Македония, какво се помни и по какъв начин се разказва“, както и задачите за постигането ѝ. Посочена е структурата на труда, методите и методологията, както и кратко описание на проведената теренна работа. В успешното реализиране на основната цел на дисертацията се състои и приносния ѝ характер. Темата е била изследвана досега от историографска гледна точка, но приносният и характер е в нейните етноложки аспекти.

Трудността на дисертанта в процеса на писането беше свързана най-вече с първата и донякъде с втора глава във връзка с опасността от прекомерно впускане в подробна историографска информация, което би нарушило баланса на дисертацията. Първа глава, „Историческа рамка на изследването“, е

необходимият исторически контекст на работата. Тук са представени всички основни съдбоносни моменти от периода на втората половина на XIX и първата половина на XX, свързани с борбите на българите в Македония за независима българска църква, национално самоопределение и обединение и последвалите преселения. Бежанският въпрос в исторически план е тема и на втора глава, в която фокусът е върху политиките на държавата за икономическо подпомагане и социална интеграция на бежанците. Наред с втора глава - „Държавна политика към бежанците“, двете части доказват, че Щерюо Щерев е овладял проблематиката по темата на експертно ниво и може да провежда самостоятелни научни изследвания, а това е и една от целите на обучението в третата степен на висшето образование. Двете глави се основават на съществуващата научна литература и са допълнени с примери от индивидуални разкази на респонденти.

Същинското етнологично изследване е в трета и четвърта глава на дисертацията, съответно „Културна памет и културно наследство на потомците на бежанците от Егейска Македония“ и „Наративите за бежанците като израз на семейна, родова и индивидуална памет“. Тук дисертантът в най-голяма степен изгражда текста си на основата на емпиричните данни от терена и поставя гласовете на своите респонденти наравно със своя, както е прието в най-новите тенденции от развитието на енологичното познание. Дисертантът показва и много добра теоретична подготовка. За нуждите на анализа в текста са приведени основни концепции за колективна памет, културно наследство, граница, етническа и национална идентичност. Наративите на потомците са интерпретирани и като културно наследство, проследени са въпроси, свързани с преработването на спомена за родните места в символна културна география, анализирани са жертвеният дискурс и травматичната памет като

основни елементи във всички разкази, проследени са формите на организация, сдружаване и производство на културна памет чрез събития като родови срещи, групови посещения на родните места на предците, създаване и подържане на социални мрежи, неформални контакти и други.

В заключението са обобщени основните идеи и въпроси, анализирани в изложението. В крайна сметка, пред нас е един логически завършен труд, който изпълнява всички изисквания за дисертация. Авторефератът отразява вярно в съдържателно отношение текста на дисертацията. Докторантът има необходимия брой публикации по темата на дисертацията. Ще допълня и още едно предимство, а то е в спецификата на специалността „Английски език и етнология“, което позволява на нашите студенти свободно да работят с научни трудове на английски език. Това в дисертацията на Щерьо Щерев е очевидно.

Като имам предвид гореизложеното, препоръчвам на уважаемото научно жури да присъди на Щерьо Атанасов Щерев образователната и научна степен „доктор“ в Област на висше образование – 2. Хуманитарни науки; Професионално направление – 2.1 Филология; Специалност – Фолклористика и етнология.

15.06.2024 г.
Благоевград

Член на Научното жури:
доц. д-р Илия Недин